

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 193/2018-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 8. marca 2018 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDACTED], zastúpenej spoločnosťou [REDACTED], [REDACTED], v mene ktorej koná advokát [REDACTED], ktorou namieta porušenie základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Obdo 44/2016 z 28. septembra 2017, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDACTED]

[REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. decembra 2017 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDACTED]

50bdo/44/2016 je nezákonným a arbitrárnym rozhodnutím, ktorým bolo zasiahnuté do sťažovateľových základných práv a slobôd a to do:

- práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 Ústavy)
- práva na zákonného sudcu (čl. 48 ods 1 Ústavy)
- práva na spravodlivý súdny proces (čl. 6 ods 1 Dohovoru)
- práva na účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom, priznané každému, koho práva a slobody priznané dohovorom boli porušené (čl. 13 Dohovoru), nakoľko závery Uznesenia a konanie dovolacieho súdu, ktoré predchádzalo vydaniu Uznesenia, resp. výklad všeobecne záväzných právnych predpisov učený Najvyšším súdom (ako nižšie zdôvodnime) (a v konečnom dôsledku aj Krajským súdom v Košiciach a Okresným súdom Košice I) sú zjavne neodôvodnené a arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné.

Sťažovateľ ďalej namieta, že Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, zo dňa 28.09.2017. sp.zn.: 5Obdo/44/2016 je nezákonné a arbitrárne z dôvodu, že Najvyšší súd nezákonne a v rozpore

i) s (v rozhodnom čase účinným) ust. § 237 ods. 1 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku

ii) s ustálenou judikatúrou Najvyššieho súdu

iii) s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva, v zmysle ktorej „Spravodlivosť má byť nielenže vykonávaná, ale sa musí aj javiť, že je vykonávaná (Delcourt v Belgicko - Rozsudok ESĽP zo dňa 17.01.1970)

odmietol poskytnúť sťažovateľovi spravodlivosť a ochranu jeho práv, keď odmietol Dovolanie sťažovateľa s odôvodnením, že Dovolanie nie je prípustné, pretože nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b) O.s.p., a síce výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f) O.s.p., avšak v predloženej veci nejde o zmienenú výnimku, pretože rozhodnutia súdov nižších inštancií zodpovedajú požiadavkám kladeným na odôvodnenie rozhodnutí...

Sťažovateľ teda vidí porušenie svojho práva na spravodlivé súdne konanie a porušenie práva na súdnu ochranu v tom, že dovolací súd nezákonne a na základe ústavne

nekonformného výkladu tých ktorých ustanovení právnych predpisov odmietol poskytnúť sťažovateľovi spravodlivosť, a zamedzil sťažovateľovi prístup k súdu a znemožnil mu domáhať sa jeho práv na nezávislom a nestrannom súde...

Sťažovateľ v Dovolaní dôvodil prípustnosť dovolania s poukazom na (v rozhodnom čase účinné) ust. § 237 ods. 1 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku (v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom)

i) s uvedením dôvodov, prečo považuje Rozsudok odvolacieho súdu za nepreskúmateľný, a nespĺňajúci atribúty riadne odôvodneného rozhodnutia v zmysle ust. § 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku a za neudržateľný a nespĺňajúci záruky, ktoré garantujú, že výkon spravodlivosti nie je svojvoľný, resp. arbitrárny; a

ii) tvrdiac a uvádzajúc konkrétne argumenty, že v dôsledku absencie riadneho odôvodnenia Rozsudku odvolacieho súdu, bolo právo sťažovateľa na riadne odôvodnenie rozhodnutia, ktoré je imanentnou súčasťou práva na spravodlivý súdny proces a práva na súdnu ochranu, postupom odvolacieho súdu porušené...

Ak by Najvyšší súd vyložil ust § 237 ods. 1 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku v spojení s ust. § 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku ústavne konformným spôsobom, musel by dôjsť iba k jedinému ústavne akceptovateľnému právnomu záveru, a to že v predmetnej právnej veci sa sťažovateľovi postupom (odvolacieho) súdu odňala možnosť konať pred súdom, z dôvodu, že Rozsudok odvolacieho súdu je nepreskúmateľný a neudržateľný.

... sťažovateľ namieta porušenie svojho práva na spravodlivý súdny proces a práva na súdnu ochranu, keďže sa dovolací súd vôbec nevysporiadal s námietkou sťažovateľa, že v konaní bolo porušené ust. § 213 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku a že v dôsledku uvedeného bola porušená zásada dvojinštančnosti konania, čím nepochybne bola sťažovateľovi odňatá možnosť konať pred súdom...

... nie je možné považovať za dostačujúce iba strohé odcitovanie ust. § 269 Obchodného zákonníka bez uvedenia v akej súvislosti a pri akých právnych úvahách vo vzťahu k zisteným skutočnostiam toto ustanovenie § 269 Obchodného zákonníka odvolací súd použil. Sťažovateľove právo na spravodlivý súdny proces bolo porušené (na čo dovolací súd neprihliadol a ani sa s tým nevysporiadal), keďže odvolací súd postupoval v rozpore

s (v rozhodnom čase účinným) ust. § 213 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, keď odvolací súd

i) nevyzval sťažovateľa, aby sa vyjadril k možnému použitiu ust. § 269 Obchodného zákonníka a ďalších tých ktorých ustanovení Obchodného zákonníka, ktoré odvolací súd nakoniec použil pri rozhodovaní o nároku (náhrade škody), ktorý bol predmetom konania, a

ii) posudzoval Servisnú zmluvu podľa ust § 269 Obchodného zákonníka a ďalších ustanovení Obchodného zákonníka, ktoré dovedy pri rozhodovaní neboli použité a boli rozhodujúce pre rozhodnutie sporu, t.j. pre určenie, akými ustanoveniami tej ktorej právnej normy sa spravuje Servisná zmluva.

... je potrebné a dôvodné, aby Ústavný súd preskúmal zmienený právny záver Najvyššieho súdu (ods. 25), nakoľko dovolacím súdom vyvodený záver je zjavne neodôvodnený a arbitrárny, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľný...

Najvyšší súd tak nezákonne odmietol poskytnúť sťažovateľovi spravodlivosť a ochranu, keď sa nevysporiadal náležite s námietkou sťažovateľa, že odvolací súd v rozpore s podstatou (v rozhodnom čase účinného) ust. § 219 Občianskeho súdneho poriadku (týkajúceho sa rozhodnutia odvolacieho súdu potvrdením rozhodnutia) doplnil prvoinštančný rozsudok o ďalšie dôvody. Najvyšší súd napriek namietanej vade konania odmietol Dovolanie, a to bez uváženia toho, že odvolací súd v potvrdzujúcom rozhodnutí de facto doplnil zdôvodnenie rozhodnutia, ktorým súd prvej inštancie zamietol žalobu, a to o iné skutočnosti, pričom ide o zdôvodnenie, ktoré mal vykonať prvoinštančný súd pri písomnom vyhotovení rozsudku v súlade s (v rozhodnom čase účinným) ust. § 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku. Aj s poukazom na uvedené sťažovateľ namieta, že rozhodnutím dovolacieho súdu, ktorý ponechal vyššie uvedenú vadu bez povšimnutia, bola porušená zásada dvojinštančného konania, v čom sťažovateľ vidí zásah do svojich práv...

... z rozhodnutí všeobecných súdov vyplýva, že až odvolací súd zastal názor ohľadom vyriešenia otázky, pod ktorú právnu normu bol v konaní subsumovaný právny vzťah vyplývajúci zo Servisnej zmluvy uzavretej medzi sťažovateľom a žalovaným.

... dovolací súd nesprávne nevzhladol sťažovateľom namietaný dôvod zmätočnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a nepodrobil prieskumu právne posúdenie veci vykonané odvolacím súdom, a to predovšetkým nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom, že

i) predmetná Servisná zmluva je inomínátnou zmluvou a

ii) zo strany žalovaného došlo platne k okamžitej výpovedi Servisnej zmluvy postupom podľa čl. 20 zmluvy splnením podmienok uvedených v od s. 1 čl. 20 zmluvy.

Napriek tomu, že konanie predchádzajúce vydaniu Uznesenia bolo postihnuté zmätočnosťou odôvodňujúcou prípustnosť Dovolania, dovolací súd odmietol dovolanie a nevysporiadal sa s námietskou sťažovateľa ohľadom nesprávneho právneho posúdenia, že Servisná zmluva zo dňa 01.08.2004 je inomínátnou zmluvou, a že takéto právne posúdenie neobstoí vo svetle jednotlivých ustanovení Servisnej zmluvy.

... dovolací súd odmietol dovolanie a nevysporiadal sa ani s námietskami sťažovateľa, že súdy nižších inšancií, v zmysle zásady „iura novit euria“ sa vôbec nezaoberali nielen že kogentnými ustanoveniami Obchodného zákonníka týkajúcimi sa dĺžky minimálneho trvania výpovednej doby, ale ani Nariadením Komisie (ES) č. 1400/2002 zo dňa 31.07.2002 o uplatňovaní článku 81 ods. 3 zmluvy na niektoré kategórie vertikálnych dohôd a zosúladených postupov v sektore motorových vozidiel (ďalej aj „Nariadenie ES“), a to ani pri posudzovaní záväzkového vzťahu zo Servisnej zmluvy uzavretej medzi sťažovateľom (žalobcom) a žalovaným a taktiež ani pri posudzovaní možnosti vypovedať Servisnú zmluvu a dĺžky výpovednej lehoty, pričom ani z odôvodnenia Rozsudku odvolacieho súdu (a ani prvoinštančného súdu) nevyplýva, že by súdy predmetné Nariadenie ES vôbec vzali do úvahy pri posudzovaní vyššie uvedených pre rozhodnutie významných otázok a skutočností. Vzhľadom k tomu, že dovolací súd ani v tejto sťažovateľovej námietke nevzhladol prípustnosť dovolania, tvrdí sťažovateľ, že Uznesením dovolacieho súdu bolo zasiahnuté do jeho práva na spravodlivé súdne konanie a do práva na súdnu ochranu...

... dovolací súd odmietol dovolanie a nevysporiadal sa ani s ďalšou podstatnou námietkou sťažovateľa týkajúcou sa posúdenia platnosti výpovede Servisnej zmluvy a predovšetkým zmätočného odôvodnenia posúdenia výpovede ako platného právneho úkonu.

Sťažovateľ s poukazom na uvedené namietal, že ani odvolací súd a ani prvoinštančný súd pri posudzovaní listiny označenej ako „Výpoveď Servisnej zmluvy“ zo dňa 09.11.2009, a predovšetkým pri posudzovaní účinkov, ktoré mali vyplývať z predmetnej listiny, nevzali do úvahy konkrétne ustanovenia Nariadenia ES...

Sťažovateľ... namieta touto sťažnosťou, že z obsahu Dovolania je nepochybné, že v konaní bol daný dôvod prípustnosti dovolania v zmysle... ust. § 237 ods. 1 písm. f)

Občianskeho súdneho poriadku, keďže Rozsudok odvolacieho súdu nebol riadne odôvodnený v súlade s ust. § 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku tak, aby nebol arbitrárny a ústavne neudržateľný, a teda dovolací súd sa mal zaoberať Dovoláním a jeho dôvodmi a nie ho odmietnuť.

... bolo sťažovateľovi upreté aj právo na zákonného sudcu, ústavou garantované každému v článku 48 ods. 1 Ústavy, keďže dovolací súd neoznámil sťažovateľovi po podaní Dovolania zloženie senátu, t.j. mená sudcov, ktorí budú v senáte rozhodovať o Dovolaní sťažovateľa, a sťažovateľovi do dňa podania tejto sťažnosti nie je známe, ktorí sudcovia o Dovolaní rozhodovali, v dôsledku čoho bolo upreté sťažovateľovi aj jeho právo na spravodlivé súdne konanie a právo na súdnu ochranu. Okrem namietaného porušenia článku 48 ods. 1 Ústavy sťažovateľ poukazuje na to, že Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, zo dňa 28.09 2017, sp. zn.: 5Obdo/44/2016 nespĺňa náležitosti rozhodnutia v zmysle ust. § 220 ods 1 Civilného sporového poriadku v spojení s ust. § 234 ods. 2 Civilného sporového poriadku (v zmysle ktorého sa použijú na uznesenie primerane ustanovenia o rozsudku), a síce z dôvodu, že ani v písomnom vyhotovení Uznesenia nie sú uvedené mená a priezviská sudcov rozhodujúcich v predmetnej veci o Dovolaní a nevyplývajú ani z inej časti Uznesenia, v dôsledku čoho sťažovateľovi bolo upreté právo zistiť a posúdiť, či bol súd rozhodujúci o Dovolaní správne obsadený.»

Na základe tejto sťažnostnej argumentácie sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí jej sťažnosti na ďalšie konanie vyslovil porušenie jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy, práv podľa čl. 6 ods. 1 a podľa čl. 13 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu, zrušil napadnuté uznesenie najvyššieho súdu a vrátil mu vec na ďalšie konanie. Zároveň sťažovateľka požaduje priznanie finančného zadosťučinenia v sume 75 000 € a úhradu trov právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

Požadovanú výšku finančného zadosťučinenia odôvodňuje sťažovateľka takto:

„Dovolací súd odmietol Dovolanie z dôvodu jeho neprípustnosti... a tak nepreskúmal dovolací súd rozhodnutia súdov nižších inštancií v konaní, v ktorom sa sťažovateľ domáhal náhrady škody vo výške 283.517,16 EUR s prísl. z dôvodu, že na základe výpovede Servisnej zmluvy (ktorej účinky nemohli objektívne nastať) nemohol sťažovateľ pokračovať

v činnosti predajcu a servisného opravcu motorových vozidiel značky ŠKODA, bol nútený ukončiť činnosti vykonávané v zmysle Servisnej zmluvy (ktorej ukončenie pre neplatnosť výpovede nemohla objektívne nastat'), stratil štatút autorizovaného servisu značky ŠKODA, čo malo pre sťažovateľa fatálne následky, nakoľko stratil zákazníkov a musel zatvoriť prevádzku, pričom svojho nároku sa v konaní pred všeobecným súdom domáhal práve z dôvodu, že v dôsledku neplatného ukončenia Servisnej zmluvy vznikala sťažovateľovi škoda, ktorá dosiahla sumu 283.517,16 EUR s prísl. Dôvodom pre priznanie primeraného finančného zadosťučinenia je tak práve neposkytnutie súdnej ochrany sťažovateľovi zo strany Najvyššieho súdu vydaním ústavne nekonformného rozhodnutia čo malo za následok zánik ďalšej možnosti pokračovať v podnikaní.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov (I. ÚS 66/98).

Ústavný súd vo svojej stabilizovanej judikatúre uvádza, že postup a rozhodnutie súdu, ktoré vychádzajú z aplikácie konkrétnej procesnoprávnej úpravy v zásade nemožno hodnotiť ako porušovanie základných práv a slobôd (I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97).

V súvislosti so svojím ústavným postavením ústavný súd vo svojej stabilizovanej judikatúre zdôrazňuje, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atd.).

O svojvôli pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03)

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

Podľa čl. 13 dohovoru každý, koho práva a slobody priznané týmto dohovorom boli porušené, musí mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom, aj keď sa porušenia dopustili osoby pri plnení úradných povinností.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu je účelom práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy), ako aj práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 dohovoru) zaručiť každému prístup k súdu, čomu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu viazaného procesnoprávnymi a hmotnoprávnymi predpismi, dodržiavanie ktorých je garanciou práva na súdnu ochranu, vo veci konať a rozhodnúť (m. m. II. ÚS 88/01). Súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníka konania, je však povinný na zákonom predpokladané a umožnené procesné úkony účastníka primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným právom (m. m. IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, IV. ÚS 340/04, III. ÚS 32/07).

Súčasťou procesných záruk spravodlivého rozhodnutia, resp. minimálnych garancií procesnej povahy je taktiež právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne

a zrozumiteľne dáva odpovede na právne a skutkovo relevantné (ťažiskové) otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany (m. m. III. ÚS 260/07, II. ÚS 439/2016).

Sťažovateľka namieta, že k porušeniu jej označených práv podľa ústavy a dohovoru došlo tým, že najvyšší súd sa v posudzovanej veci nedostatočne zaoberal dôvodnosťou jej dovolacích námietok podľa § 237 písm. f) OSP založených na tvrdení, že napadnutý rozsudok krajského súdu je nepreskúmateľný (arbitrárny), keďže je nedostatočne odôvodnený a prekvapivý. Ústavný súd v tejto súvislosti v zhode so svojou doterajšou judikatúrou (napr. IV. ÚS 481/2011, IV. ÚS 161/2012, IV. ÚS 196/2014) opakovane uvádza, že považuje za ústavne udržateľný právny názor najvyššieho súdu, podľa ktorého prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu konania podľa § 237 písm. f) OSP, ale len tzv. inú vadu konania podľa § 241 ods. 2 písm. b) OSP. Ústavný súd nezistil v posudzovanej veci relevantné dôvody na odchýlenie sa od svojej doterajšej judikatúry, a preto dospel k záveru, že táto námietka sťažovateľky je zjavne neopodstatnená.

Ústavný súd v tejto súvislosti upriamuje pozornosť na stanovisko občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu z 3. decembra 2015 (publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a súdov Slovenskej republiky 1/2016), ktoré sa dotklo dovolacieho dôvodu podľa § 237 ods. 1 písm. f) OSP (odňatie možnosti konať pred súdom) a podľa ktorého *„Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku.“*

Ústavný súd z tohto hľadiska preskúmal napadnuté uznesenie najvyššieho súdu a nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala, že postup najvyššieho súdu by nemal oporu v zákone alebo v judikatúre najvyššieho súdu. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na relevantnú časť odôvodnenia napadnutého uznesenia:

«...Vzhľadom k tomu, že dovolanie bolo podané pred 1. júlom 2016, (t.j. za účinnosti O. s. p.) dovolací súd postupoval v zmysle ust. § 470 ods. 2 C. s. p. a prípustnosť dovolania posudzoval v zmysle ust. § 236, § 237 ods. 1 a § 238 O. s. p. (v znení v čase podania dovolania).

14. Podľa § 238 O. s. p. platilo, že ak dovolanie smerovalo proti rozsudku, bolo prípustné: proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvej inštancie vo veci samej (ods. 1), proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru odvolacieho súdu vysloveného v tejto veci (ods. 2) a prípustné bolo aj proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvej inštancie, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvej inštancie, ktorým súd vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O. s. p. (ods. 3).

15. V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie. Rozsudok odvolacieho súdu nevykazuje znaky ani jedného z vyššie uvedených rozhodnutí, preto prípustnosť dovolania z § 238 O. s. p. vyvodiť nemožno.

16. Dovolanie žalobcu by bolo prípustné iba vtedy, ak by v konaní došlo k procesným vadám uvedeným v § 237 ods. 1 písm. a/ až g/ O. s. p. Žalobca procesné vady konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. a/, b/, c/, d/, e/ a g/ O. s. p. nenamietal a vady tejto povahy ani nevyšli v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

17. O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. významná, išlo najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva.

18. Pokiaľ sa v dovolaní namieta, že rozhodnutia súdov sú nedostatočne odôvodnené, dovolací súd uvádza, že judikatúra najvyššieho súdu už dávnejšie (viď R 111/1998) považovala nepreskúmateľnosť rozhodnutia za „inú vadu konania“, ktorá prípustnosť dovolania nezakladala. Správnosť takého nazerania na právne dôsledky nepreskúmateľnosti potvrdzujú tiež rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky o sťažnostiach proti tým rozhodnutiam najvyššieho súdu, ktoré zotrvali na právnych záveroch súladných s R 111/1998 (viď napríklad rozhodnutia sp. zn. I. ÚS 364/2015, II. ÚS 184/2015 a III. ÚS 288/2015).

19. V tejto súvislosti je potrebné poukázať aj na stanovisko občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 3. decembra 2015 (publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 2/2016), podľa ktorého nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p. výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p.

20. Dovolací súd dospel k záveru, že v predloženej veci nejde o výnimku uvedenú v druhej vete stanoviska občianskoprávneho kolégia č. 2/2016, pretože rozhodnutia súdov nižších inšancií zodpovedajú požiadavkám kladeným na odôvodnenie rozhodnutí. Súd prvej inštalencie ako aj odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedli rozhodujúci skutkový stav, primeraným spôsobom opísali priebeh konania, stanoviská procesných strán k prejednávanej veci, výsledky vykonaného dokazovania a citovali právne predpisy, ktoré aplikovali na prejednaný prípad a z ktorých vyvodili svoje právne závery. Prijaté právne závery primerane vysvetlili. Z odôvodnenia rozsudkov nevyplýva jednostrannosť, ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Za vadu v zmysle ust. § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa.

21. Z obsahu dovolania ďalej vyplýva, že dovolateľom namietaným porušením ním označených práv je tvrdenie, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu je prekvapivé, pretože odvolací súd nepostupoval v súlade s ustanovením § 213 ods. 2 O. s. p.

22. *O prekvapivé (nečakané) rozhodnutie odvolacieho súdu ide vtedy, ak sa odvolací súd v rozhodujúcich okolnostiach odklonil od rozhodnutia súdu prvej inštancie.*

23. *Zabrániť vydávaniu prekvapivých rozhodnutí malo ustanovenie § 213 ods. 2 O. s. p. (teraz § 382 C. s. p.), podľa ktorého mal odvolací súd postupovať vtedy, keď dospel k záveru, že sa na vec podľa jeho názoru vzťahovalo také ustanovenie právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní zo strany súdu prvej inštancie nebolo použité, no bolo pre rozhodnutie vo veci určujúce. Aplikácia § 213 ods. 2 O. s. p. sa týkala výlučne hmotnoprávneho posúdenia uplatneného nároku. Uvedené znamená, že uplatnený nárok bolo potrebné posúdiť podľa úplne iného právneho predpisu, ako ho posúdil súd prvej inštancie, alebo síce podľa toho istého právneho predpisu, ako ho posúdil súd prvej inštancie, ale podľa iného ustanovenia.*

24. *Vo vzťahu k prekvapivým rozhodnutiam existuje ustálená judikatúra najvyššieho súdu a ústavného súdu. Pokiaľ odvolací súd nevyzval účastníka konania v zmysle § 213 ods. 2 O. s. p., aby sa vyjadril k možnému použitiu toho ustanovenia právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je podľa názoru odvolacieho súdu pre rozhodnutie vo veci rozhodujúce, odňal účastníkovi konania možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. (R 33/201 1, obdobne aj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo 76/2014, sp. zn. 4Cdo 299/2014, nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 541/2011).*

25. *Podľa dovolateľa má byť týmto „odlišným“ ustanovením ustanovenie § 269 Obchodného zákonníka. Uvedenú námietku dovolací súd vyhodnotil ako nedôvodnú, nakoľko sa nejedná o použitie ustanovenia právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité. V danej veci dôvody, ktoré viedli odvolací súd k potvrdeniu napadnutého rozsudku, sú identické s dôvodmi, na ktoré vzal zreteľ už súd prvej inštancie (platnosť výpovede servisnej zmluvy). Z napadnutého rozsudku nevyplýva, že by odvolací súd v tejto časti rozhodovania zohľadnil ustanovenie zákona, ktoré pred ním nezohľadnil súd prvej inštancie. Potvrdzujúci výrok napadnutého rozsudku je založený na aplikácii tých istých ustanovení, podľa ktorých vec posúdil aj súd prvej inštancie. Odvolací súd sa v odôvodnení napadnutého rozsudku, nad rámec dôvodov uvedených v odôvodnení rozsudku prvoinštančného súdu len vysporiadaval s námietkami žalobcu uvedenými v odvolaní. Na tomto mieste je potrebné poukázať na právne závery uvedené v judikáte*

(R 56/2012), v ktorom najvyšší súd vecne nadväzujúc na judikát R 33/2011, vysvetlil, kedy nedochádza k znemožneniu realizácie procesných oprávnení. V judikáte R 56/2012 uviedol, že pokiaľ sa odvolací súd v odôvodnení svojho potvrdzujúceho rozsudku v plnom rozsahu stotožnil s dôvodmi prvoinštančného rozhodnutia a nad ich rámec uviedol ešte aj ďalšie, z pohľadu prvoinštančného konania nové dôvody, jeho rozhodnutie nie je rozhodnutím prekvapivým. Takýto postup súdu nie je odňatím možnosti konať pred súdom v zmysle ustanovenia § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p.

26. V zmysle vyššie uvedeného je zrejmé, že rozhodnutím odvolacieho súdu nebola odňatá možnosť dovolateľa konať pred súdom a konanie nie je zaťažené vadou v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p., ktorá by odôvodňovala prípustnosť podaného dovolania.

27. Niektoré formulácie obsiahnuté v dovolaní nasvedčujú tomu, že v dovolaní je zastávaný názor, podľa ktorého v konaní došlo k tzv. inej (v § 237 ods. 1 O. s. p. neuvedenej) vade konania majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

28. „Iná procesná vada“ bola síce relevantný dovolací dôvod (§ 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p.), úspešne však mohla byť uplatnená iba v procesné prípustnom dovolaní. Konštantná judikatúra najvyššieho súdu zastáva názor, že takáto vada prípustnosť dovolania nezakladala (viď rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/219/2013, 3Cdo/888/2015, 4Cdo/34/2011, 5Cdo/149/2010, 6Cdo/134/2010, 6Cdo/60/2012, 7Cdo/86/2012 a 7Cdo/36/2011). I keby teda v preskúmvanej veci došlo k tzv. inej procesnej vade majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, nezakladalo by to prípustnosť dovolania žalobcu.

29. Dovolacie námietky žalobcu smerovali tiež k nesprávnemu právnemu posúdeniu veci odvolacím súdom.

30. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Súd ale právnym posúdením veci neodníma účastníkovi konania (strane sporu) možnosť uplatnenia jeho (jej) procesných práv v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. (viď uznesenie najvyššieho

súdu sp. zn. 2Cdo/112/2001 uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 43/2003 a uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/50/2002 uverejnené v Zo súdnej praxe pod č. 1/2003). Právne posúdenie veci (vid' § 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.) súdmi nižších inšancií je najvyšším súdom považované za relevantný dovolací dôvod, ktorým možno odôvodniť procesné prípustné dovolanie (v tejto veci sa však o takýto prípad nejedná), zároveň je ale zhodne zastávaný názor, že (ani prípadné) nesprávne právne posúdenie veci súdmi nižších inšancií nie je procesnou vadou konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p., lebo ani prípadným nesprávnym právnym posúdením veci súd účastníkovi konania (strane sporu) neznemožňuje realizáciu žiadneho jeho (jej) procesného oprávnenia (vid' napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/62/2010, sp. zn. 2Cdo/97/2010, sp. zn. 3Cdo/53/2011, sp. zn. 4Cdo/68/2011, sp. zn. 5Cdo/44/2011, sp. zn. 6Cdo/41/2011 a sp. zn. 7Cdo/26/2010). I keby dovolacie námietky napádajúce správnosť právnych záverov konajúcich súdov boli dôvodné a mali by za následok vecnú nesprávnosť napadnutého uznesenia, nezakladali by prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 237 ods. 1 O. s. p.»

Ústavný súd sa z obsahu odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu presvedčil, že poskytuje odpoveď na procesné otázky majúce vplyv na prípustnosť dovolania, sťažovateľke v tomto rozsahu boli ozrejmené kľúčové dôvody odmietnutia jej dovolania, odôvodnenie nevykazuje znaky arbitrárnosti či svojvôle pri aplikácii procesného práva a zároveň zodpovedá rozsahu požiadaviek kladených na riadne odôvodnenie rozhodnutia procesnej povahy o neprípustnosti mimoriadneho opravného prostriedku. Zároveň ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka (v dovolaní podobne ako v sťažnosti) v podstate namieta nesprávne právne posúdenie servisnej zmluvy všeobecnými súdmi, čo nezakladá prípustnosť dovolania, ako na túto námietku správne reagoval najvyšší súd. Za situácie, keď najvyšší súd dospel ústavne konformným spôsobom k záveru o neprípustnosti dovolania, nebol povinný vecne preskúmať v ňom obsiahnuté argumenty sťažovateľky. Z uvedeného dôvodu neobstojí ani námietka sťažovateľky o nezákonnosti a nepreskúmateľnosti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu. Pritom zároveň ústavný súd nespúšťa zo zreteľa, že sťažovateľka, zastúpená kvalifikovaným právnym zástupcom,

rozsudok krajského súdu v petite svojej sťažnosti nenapáda, a preto tento nemôže byť predmetom prieskumu ústavného súdu.

Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a namietaným porušením označených práv sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru neexistuje taká príčinná súvislosť, ktorá by signalizovala reálnu možnosť vyslovenia ich porušenia po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Nad rámec uvedeného ústavný súd konštatuje, že obsah práva podľa čl. 13 dohovoru pokrýva zabezpečenie účinného opravného prostriedku na vnútroštátnej úrovni, teda prístup k súdu. Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že rozsah záruk obsiahnutý v práve na spravodlivé súdne konanie je širší, čiže čl. 6 ods. 1 dohovoru poskytuje vyššiu úroveň ochrany práv sťažovateľky ako čl. 13 dohovoru. Ústavný súd sa preto zamerlal na predbežné preskúmanie napadnutého uznesenia v zmysle jeho súladu s požiadavkami podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a ďalšie skúmanie v zmysle práva na účinný opravný prostriedok považoval za zbytočné, keďže prístup k súdu je imanentnou súčasťou obsahu práva na spravodlivý proces (m. m. rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Airey v. Írsko, 1979).

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 1 ústavy

Princíp zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy treba pokladať za celkom neopomenuteľnú podmienku výkonu súdnej moci, keďže na jednej strane dotvára a upevňuje sudcovskú nezávislosť a na strane druhej predstavuje pre účastníka konania záruku, že na rozhodnutie jeho veci sú povolané súdy a sudcovia podľa vopred ustanovených zásad tak, aby bola zachovaná zásada pevného a náhodného pridelovania súdnej agendy a aby bol vylúčený - pre rôzne dôvody a rozličné účely - výber súdov a sudcov „*ad hoc*“ (m. m. I. ÚS 239/04).

Ústavný súd upriamuje pozornosť aj na právny názor vyslovený najvyšším súdom v uznesení sp. zn. 3 Cdo 323/2009 z 15. marca 2012, podľa ktorého „*nesprávne obsadeným*

súdom (§ 237 písm. g/ O.s.p.) je súd, ktorý nie je obsadený v súlade s ustanoveniami upravujúcimi zloženie súdneho orgánu, ktorý má určitú vec prejednať a o nej rozhodnúť. Súd treba považovať za nesprávne obsadený aj vtedy, ak nekoná zákonný sudca (porovnaj tiež nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 5. novembra 2008 sp. zn. II. ÚS 136/08). Zákonným sudcom (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky) je sudca určený v súlade s rozvrhom práce vecne a miestne príslušného súdu. Postavenie zákonného sudcu ako osoby, ktorá má o veci rozhodnúť, je späté so sústavou súdov, ktorú upravuje zákon č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. So sústavou súdov priamo súvisí príslušnosť súdu na rozhodovanie o veci upravená Občianskym súdnym poriadkom. Nevyhnutným predpokladom toho, aby účastník konania nebol odňatý svojmu zákonnému sudcovi, je rozhodovanie o jeho veci súdom, ktorý je podľa zákona na rozhodovanie o nej vecne, miestne i funkčne príslušný.“.

V zmysle ustálenej judikatúry ústavného súdu procesný postup, v ktorom o veci účastníka konania nerozhodol zákonný sudca, resp. súd zriadený v súlade so zákonom, je nezlučiteľný s garanciami vyplývajúcimi z čl. 48 ods. 1 ústavy, aj z čl. 6 ods. 1 dohovoru a rozhodnutie vydané v takomto konaní preto nemôže byť ústavne akceptovateľné (m. m. III. ÚS 116/06) .

Sťažovateľkina argumentácia odôvodňujúca porušenie základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi nesmeruje k tomu, že by o veci rozhodovali iní ako zákonným kritériám vyhovujúci sudcovia (teda iní ako sudcovia určení v súlade s rozvrhom práce miestne, vecne a funkčne príslušného súdu), resp. senát v nesprávnom zložení, ale namieta v podstatnom to, že najvyšší súd ju neoboznámil osobitne písomne o zložení senátu prejednávajúceho jej vec. V tejto súvislosti ústavný súd konštatuje, že sťažovateľkina argumentácia vo vzťahu k základnému právu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nie je relevantná, pretože z ustanovenia tohto článku, ako ani z obsahu ním zaručeného základného práva, nemožno vyvodzovať povinnosť všeobecného súdu písomne oznámiť účastníkovi konania meno zákonného sudcu či zloženie senátu. Obsahu uvedeného základného práva (nebyť odňatý zákonnému sudcovi) koreluje na strane súdu povinnosť splnenia všetkých

procesných kritérií pre správne určenie zákonného sudcu, resp. sudcov – členov senátu rozhodujúcich vo veci.

Nad rámec uvedeného ústavný súd podotýka, že sťažovateľke nič nebránilo využitím jej patriacich oprávnení (napr. nahliadnutím do spisu, písomnou žiadosťou o oznámenie zloženia senátu a pod.) alebo nazretím do verejne dostupného (napr. v elektronickej podobe na webovom sídle) rozvrhu práce najvyššieho súdu zistiť zloženie senátu rozhodujúceho v jej veci podľa spisovej značky súdneho konania.

Ústavný súd vzhľadom na uvedené sťažnosť sťažovateľky aj v tejto časti pri jej predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Keďže bola sťažnosť odmietnutá ako celok, stratilo opodstatnenie zaoberať sa ďalšími v nej obsiahnutými návrhmi sťažovateľky.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. marca 2018